

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายปี่ชวา กรณีศึกษาเพลงเรื่องชมสมุทร" ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัยไว้ 3 ข้อ คือ ศึกษาประวัติความเป็นมาเพลงเรื่องชมสมุทร ศึกษาและวิเคราะห์ทางฆ้องเพลงเรื่องชมสมุทร ทางพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) และศึกษาวิเคราะห์วิธีการบรรเลงและความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายปี่ชวา ดังนั้นในการสรุปผลการวิจัย จึงทำการสรุปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5.1. ประวัติความเป็นมาเพลงเรื่องชมสมุทร

เพลงเรื่องชมสมุทรสองชั้น ครูหนูดำ ครูปี่ชวาคนสำคัญท่านหนึ่งเป็นผู้ประพันธ์ไว้ และได้ถ่ายทอดเพลงนี้ไว้ให้กับ พระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ซึ่งในการถ่ายทอดเพลงดังกล่าวนี้ มีอาจารย์มนตรี ตราโมท ได้บันทึกไว้ในหนังสือฟังและเข้าใจเพลงไทยว่า พระยาประสานดุริยศัพท์ ต้องเข้าไปขอต่อกับครูหนูดำภายในถ้ำภูเขาทอง ด้วยครูหนูดำเป็นผู้มีนิสัยรักสันโดษความสงบจึงมักหลบไปพำนักที่ถ้ำภูเขาทองนี้ ลักษณะพิเศษของเพลงนี้บางเพลงก็ล้ำเกินจังหวะ บางเพลงก็ขาดหายไป ซึ่งตามหลักทางดุริยางคศิลป์ไทยถือว่าผิดมาก แต่ครูหนูดำผู้ประพันธ์เพลงดังกล่าว ได้เจตนาให้ดำเนินทำนองไปเป็นเช่นนั้น ห้ามมิให้เปลี่ยนแปลง ถึงกับมีการป้องกันมิให้ใครเปลี่ยนด้วยการสาปแช่งผู้แก้ไขดัดแปลงให้มีอันเป็นไป ทำให้เพลงนี้มีความโดดเด่นในเรื่องการดำเนินทำนอง แตกต่างไปจากเพลงอื่นๆ ในวงการดนตรีไทย

5.2. ทางฆ้องเพลงเรื่องชมสมุทร ทางพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์)

ผลจากการวิเคราะห์ทำนองหลักเพลงเรื่องชมสมุทร ทางพระยาประสานดุริยศัพท์ (แปลก ประสานศัพท์) ได้วางประเด็นในการวิเคราะห์ไว้ 4 ประเด็นคือ สังคีตลักษณ์ จังหวะ กลุ่มเสียง บัญญัติ และลักษณะการดำเนินทำนอง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นได้ดังนี้

5.2.1. **สังคิตลักษณ์** ใช้เกณฑ์ในการแบ่งโดยถือเอาแต่ละเพลงเป็นเกณฑ์ในการเขียนสังคิตลักษณ์ ซึ่งเขียนสามารถเขียนสังคิตลักษณ์เพลงเรื่องชมสมุทรได้ดังนี้ ก/ชชค/งจ/ฉช

5.2.2. **จังหวะ** เพลงเรื่องชมสมุทร อัตราจังหวะสองชั้นนี้ ใช้หน้าทับปรบไป่อัตราจังหวะสองชั้นในการตีกำกับจังหวะ แต่ทั้งนี้เฉพาะในเพลงเกาะและเพลงระกำนั้น ทำนองเพลงดำเนินทำนองเกินและขาดอยู่ จึงต้องใช้วิธีการบรรเลงหน้าทับแบบพิเศษเรียกการตีคลุกและตีสาย จึงทำให้จังหวะหน้าทับที่ใช้ตีพิเศษออกไป ส่วนเพลงอื่น ๆ นอกเหนือจาก 2 เพลงนี้ตีตามปกติ สามารถสรุปความยาวของอัตราจังหวะหน้าทับในเพลงเรื่องชมสมุทรได้ดังนี้

เพลงชมสมุทร	มีอัตราจังหวะหน้าทับทั้งหมด	12	จังหวะ
เพลงโฉลก	มีอัตราจังหวะหน้าทับทั้งหมด	7	จังหวะ
เพลงเกาะ	มีอัตราจังหวะหน้าทับทั้งหมด	16	จังหวะ
	และมีการตีคลุกจังหวะทั้งหมด	5	ครั้ง
เพลงระกำ	มีอัตราจังหวะหน้าทับทั้งหมด	7	จังหวะ
	และมีการตีคลุกจังหวะทั้งหมด	1	ครั้ง

5.2.3. **กลุ่มเสียงปัญญามูล** เพลงเรื่องชมสมุทรนี้ พบว่ามีการใช้กลุ่มเสียงปัญญามูลในการดำเนินทำนอง 4 กลุ่มเสียง คือกลุ่มเสียงปัญญามูล ฟ ช ล X ด ร X กลุ่มเสียงปัญญามูล ด ร ม X ช ล X กลุ่มเสียงปัญญามูล ท ด ร X ม ฟ X และกลุ่มเสียงปัญญามูล ม ฟ ช X ท ด X

5.2.4. **ลักษณะการดำเนินทำนอง** จากการวิเคราะห์พบว่าลักษณะของการดำเนินทำนองในเพลงเรื่องชมสมุทรนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะของสำนวนทางพื้น ต้องอาศัยการแปรทำนอง พบสำนวนบังคับทางบ้าง แต่ที่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของเพลงเรื่องชุดนี้คือ เพลงเกาะและเพลงระกำ กล่าวคือในเพลงเกาะนี้พบว่ามีสำนวนที่ดำเนินทำนองเกินจังหวะอัตราหน้าทับมา 2 ห้องอยู่ถึง 5 จุด ส่วนในเพลงระกำนั้นพบว่ามีสำนวนที่ดำเนินทำนองขาดหายไป 2 ห้องเพลงอยู่ที่ท่อนที่ 1 จังหวะที่ 3 อาการดำเนินทำนองที่ขาด – เกิน ดังกล่าวจัดเป็นเอกลักษณ์การดำเนินทำนองของเพลงเรื่องชมสมุทร

5.3. ความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย ในวงเครื่องสายปี่ชวา กรณีศึกษาจากเพลงเรื่องชมสมุท

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย อัน ได้แก่ จะเข้ ซอด้วง และซออู้ ในเพลงเรื่องชมสมุท ผลจากการวิเคราะห์พบว่าเครื่องทั้ง 3 ชิ้นนี้ นำเอาทำนองหลักมาเป็นแกนในการดำเนินทำนองทั้งหมด เพียงแต่ในบางเครื่อง ได้แก่ ซออู้ ที่มักดำเนินทำนองอย่างซับซ้อน โดดเอน ทำให้ในบางช่วงดำเนินทำนองออกห่างไปจากทำนองหลักเป็นอันมาก ส่วนทำนองจะเข้ นั้นดำเนินทำนองใกล้เคียงเกาะกลุ่มกับทำนองหลักมากที่สุด และซอด้วงก็ดำเนินทำนองอย่างใกล้เคียงกับทำนองหลักมากกว่ารองมาจากทำนองของจะเข้

นอกจากนี้ จำนวนการดำเนินทำนองในแต่ละเครื่องยังมีการดำเนินทำนองที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน โดยเฉพาะในทางจะเข้และทางซอด้วง ที่มีการดำเนินทำนองอย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันมาก ส่วนทางซออู้มักดำเนินทำนองซับซ้อนโดดเอนกว่าทางจะเข้และทางซออู้ แต่เมื่อบรรเลงร่วมกัน ทางที่ซับซ้อนของซออู้ จะดำเนินทำนองเกาะพันกันไปกับทางของจะเข้และซอด้วง ที่ดำเนินทำนองเรียบ ๆ ทำให้เกิดความสัมพันธ์เมื่อบรรเลงร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองของเครื่องดนตรีในวงเครื่องสายปี่ชวา กรณีศึกษาเพลงเรื่องชมสมุท" ผู้วิจัยเห็นว่าการศึกษาในประเด็นของความสัมพันธ์ของกระสวนทำนองปี่ชวากับกลองแขก ที่บรรเลงร่วมอยู่ในวงเครื่องสายปี่ชวา โดยศึกษาจากเพลงเรื่องชมสมุท นับว่าเป็นประเด็นวิจัยที่ควรศึกษาวิจัยต่อไป อันจะทำให้การศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวครบถ้วน และนำผลจากการศึกษามานำเสนอวิชาการโดยใช้งานวิจัยกับงานวิจัยฉบับนี้ได้ดี